

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و اعتقاد بر این که عالم محضر خداست و بمولود ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت

جایگاه دانشگاه در عملی فزاینده و تمدن بشری، مادیان و انحصار هیات علمی و واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام

فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل برانیت: التزام بر برانیت جویی از هر گونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به مثابه های غیر علمی می آلائند.

۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هر گونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و ارائه نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هر گونه حرمت شکنی.

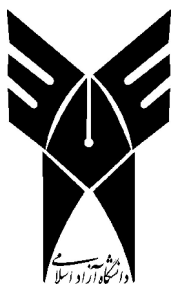
۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.

۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هر گونه پنهان سازی حقیقت.

۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکاران پژوهش.

۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده هنر و معماری / گروه ارتباط تصویری
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A.)

گرایش : تصویرسازی

عنوان:

لزوم هماهنگی و تاثیر موسیقی در مفهوم تصویر

استاد راهنما:

دکتر مجتبی الهیاری

استاد مشاور:

استاد وحید شیخیان

پژوهشگر:

سید مجتبی داننده

زمستان ۱۳۹۱

تقدیم به

جویندگان دانش و هنر

باساس فراوان

دکتر مجتبی الهیاری

استاد وحید شیخیان

و قدردانی از

استاد ممنوچهر رختشان

و

همه ی اساتیدی که از ایشان کسب دانش نمودم.

تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب سید مجتبی داندن دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجوی

۸۹۰۶۵۲۸۲۶ در رشته تصویرسازی که در تاریخ ۹۱/۱۱/۲۸

از پایان نامه خود تحت عنوان: لزوم هماهنگی و تاثیر موسیقی در مفهوم تصویر

دفاع نمودم.

بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
- ۲- این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی هم سطح، پایین تر یا بالاتر در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدارک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: سید مجتبی داندن

تاریخ و امضا

بسمه تعالی

در تاریخ : ۹۱/۱۱/۲۸

دانشجوی کارشناسی ارشد **سید مجتبی داننده** از پایان نامه خود دفاع نموده و

با نمره به حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه.....
	فصل اول کلیات طرح
۳.....	۱-۱. بیان مسئله.....
۳.....	۲-۱. هدفهای تحقیق.....
۴.....	۳-۱. اهمیت موضوع و انگیزش انتخاب آن.....
۴.....	۴-۱. سئوالات و فرضیه های تحقیق.....
۴.....	۵-۱. چهار چوب نظری تحقیق.....
۵.....	۶-۱. تعاریف و واژههای کلیدی.....
۵.....	۷-۱. روش تحقیق.....
۵.....	۸-۱. جامعه و حجم نمونه.....
۵.....	۹-۱. محدودیتهای و مشکلات تحقیق.....
	فصل دوم تاثیرگذاری تصویر
۷.....	۱-۲. تصویر و مفاهیم آن.....
۷.....	۱-۱-۲. تصویر چیست؟.....
۹.....	۲-۱-۲. کاربرد تصویر.....
۱۱.....	۳-۱-۲. مبانی تصویر.....
۱۳.....	۱-۳-۱-۲. نقطه.....
۱۴.....	۲-۳-۱-۲. خط.....
۱۵.....	۳-۳-۱-۲. سطح (شکل).....

- ۱۶-۲-۱-۳-۴. حجم ۱۶
- ۱۷-۲-۱-۳-۵. بافت ۱۷
- ۱۸-۲-۱-۳-۶. فضا ۱۸
- ۱۸-۲-۱-۳-۷. حرکت در هنرهای تجسمی ۱۸
- ۲۰-۲. عوامل تأثیرگذار بر مفهوم تصویر ۲۰
- ۲۰-۲-۱. بحثی در ماهیت تصویر ۲۰
- ۲۱-۲-۲. ویژگی های تصویر از نظر بالینی ۲۱
- ۲۳-۲-۲. نور ۲۳
- ۲۷-۲-۲. رنگ ۲۷
- ۳۰-۲-۲. عمق ۳۰
- ۳۳-۲-۲. نمایش حرکت ۳۳

فصل سوم ریتم

- ۳۹-۳-۱. بررسی ریتم و چگونگی ایجاد آن ۳۹
- ۳۹-۳-۱-۱. آشنایی ابتدایی با ریتم یا ضرب آهنگ، در هنرهای تجسمی ۳۹
- ۴۵-۳-۱-۲. ریتم و سکون ۴۵
- ۴۶-۳-۱-۳. ریتم در طراحی ۴۶
- ۴۷-۳-۱-۴. ریتم ها ۴۷
- ۴۷-۳-۱-۵. تعریف ریتم در موسیقی (وزن) ۴۷

فصل چهارم موسیقی و تصویر

- ۵۰-۴-۱. ارتباط موسیقی و تصویر ۵۰
- ۵۰-۴-۱-۱. امکانات تصویری موسیقی ۵۰
- ۵۱-۴-۱-۲. پذیرش نشانه های موسیقایی ۵۱

۴-۱-۳. چگونگی روند تاثیر موسیقی بر تصویر ۵۴

۴-۱-۴. فضاهای موسیقایی در تصویر ۵۸

فصل پنجم هماهنگی تصویر و موسیقی

۵-۱. لزوم هماهنگی موسیقی با تصویر و چگونگی اجرا ۶۱

۵-۱-۱. تصاویر رویاگونه روایی و اجرایی ۶۱

۵-۱-۲. کلیپهای اجرایی ۶۴

۵-۱-۳. کلیپهای روایی ۶۵

۵-۱-۴. کلیپهای که از تصاویر رویاگونه استفاده میکنند ۶۷

۵-۱-۵. ایدئولوژی و هوسهای جوانی ۶۸

۵-۱-۶. پنج دسته ی اصلی از کلیپ ها از نظر محتوا ۷۲

۵-۲. سیر تحولات موسیقی در تصویر ۷۵

۵-۲-۱. شیوه های ساخت ۷۵

فصل ششم نتیجه گیری

۶-۱. نتیجه گیری ۸۱

منابع ۸۳

کار عملی ۸۴

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
۱۳.....	تصویر ۱-۲ نقطه.....
۱۴.....	تصویر ۲-۲ خط.....
۱۶.....	تصویر ۳-۲ سطح(شکل).....
۱۷.....	تصویر ۴-۲ بافت.....
۱۸.....	تصویر ۵-۲ فضا.....
۲۵.....	تصویر ۶-۲ نور.....
۲۸.....	تصویر ۷-۲ رنگ.....
۳۱.....	تصویر ۸-۲ عمق.....
۳۹.....	تصویر ۱-۳ ریتم در هنرهای تجسمی.....
۳۹.....	تصویر ۲-۳ ریتم در هنرهای تجسمی.....
۴۰.....	تصویر ۳-۳ ریتم در هنرهای تجسمی.....
۴۱.....	تصویر ۴-۳ ضرب آهنگ بصری(تکرار یکنواخت).....
۴۲.....	تصویر ۵-۳ ضرب آهنگ بصری(تکرار متناوب).....
۴۳.....	تصویر ۶-۳ ضرب آهنگ بصری(تکرار تکاملی).....
۴۴.....	تصویر ۷-۳ ضرب آهنگ بصری(تکرار موجی).....
۴۵.....	تصویر ۸-۳ ریتم و سکون.....
۴۶.....	تصویر ۹-۳ ریتم در طراحی.....
۴۸.....	تصویر ۱۰-۳ تعریف ریتم در موسیقی (وزن).....
۶۵.....	تصویر ۱-۵ کلیپهای اجرایی.....

تصویر ۲-۵ کلیپهای روایی ۶۶

تصویر ۳-۵ کلیپهایی از تصاویر رویا گونه ۶۷

مقدمه

منشأ هنر در سیر تکامل جوامع بشری را به دلیل نقاشی‌ها و اشکال منقوش در غارهای متعدد سراسر جهان به دوره‌های غارنشینی انسان‌های ماقبل تاریخ نسبت می‌دهند. به علاوه تصویر را نخستین وسیله ارتباطی میان انسان‌ها دانسته‌اند. این وسیله ارتباطی در شکل تکامل جوامع بشری و انتقال تجربه و اندیشه بسیار حایز اهمیت است. در عصر امروز با پیشرفت تکنولوژی و تلاش برای تکامل ارتباطات میان انسان‌ها در سراسر جهان با توجه به گوناگونی زبان‌ها و فرهنگ‌ها این امر نمود بیشتری می‌یابد، که چگونه می‌توانیم با سرعت و کیفیت بیشتری مفهوم را به مخاطب انتقال بدهیم. از آنجا که در طول تاریخ تصویر وسیله‌ای تاثیرگذار و رسانه‌ای قدرتمند برای انتقال مفاهیم بوده و اکنون با توجه به وجود رسانه‌هایی قدرتمندتر چون تلویزیون و سینما قادر هستیم که برای نیل به رسیدن به ارتباطی کامل‌تر، از ابزارهایی متفاوت به طور همزمان استفاده کنیم. وجود موسیقی در کنار تصویر این ارتباط را قدرتمندتر می‌کند چون قادر خواهیم بود بعضی از حس‌ها را از طریق شنوایی همزمان به مخاطب منتقل کنیم. حال هماهنگی و چگونگی استفاده‌ی همزمان از موسیقی و تصویر نیاز به شناخت و آگاهی از ویژگی‌ها، خصوصیات و نوع تاثیر این دو ماهیت دارد که سعی شده در این پژوهش بدین مباحث در شش فصل پرداخته شود. در فصل اول، کلیات طرح پژوهشی و داده‌های زمینه ارائه گردیده و در فصل دوم به شرح مفهوم تصویر و عوامل تاثیرگذار بر آن پرداخته سپس در فصل سوم به شرح ریتم که از عناصر مشترک میان هنرهای تجسمی و موسیقی است و مفهوم ریتم در موسیقی و تصویر پرداخته شده است و در فصل چهارم حیطه‌های ارتباط و اشتراک موسیقی و تصویر و روند همنشینی و تاثیر متقابلشان بررسی شده. فصل پنجم به لزوم این هماهنگی و چگونگی ساخت و اجرای یک اثر در غالب کلیپ و دسته‌های مختلف کلیپ‌ها از نظر محتوایی شرح داده شده است سپس سیر تحولات موسیقی در تصویر را بیان کرده و نمونه‌هایی اجرایی را که در طول زمان به وجود آمده ذکر و تشریح می‌کند؛ در فصل آخر یا ششم، مهم‌ترین یافته‌ها، نقاط قوت و ضعف پژوهش، و محدودیت‌ها و مشکل‌هایی که در گردآوری وجود داشته اشاره و با نتیجه‌گیری نهایی پایان می‌یابد.

فصل اول

کلیات طرح

۱-۱. بیان مسئله

با توجه به لزوم انتقال مفهوم به مخاطب و زندگی در عصر ارتباطات، نکته‌ی قابل توجه کیفیت و سرعت اطلاعات و مفهوم به مخاطب می‌باشد حال بررسی فاکتورهای مختلف انتقال پیام، نقش موسیقی و هماهنگی آن با تصویر را می‌توان عامل تاثیر گذاری دانست. فضا و ریتم در موزیک تاثیر محسوسی بر فضا، فرم و رنگ در تصویر خواهد داشت.

از طرف دیگر با شنیدن یک قطعه موسیقی، تصویری مجازی در ذهن مخاطب شکل می‌گیرد و نیز با توجه به کیفیت یک تصویر، مخاطب قادر خواهد بود از طریق حرکت فرم و ریتم یک موسیقی را به صورت مجازی در ذهن خود بیافریند. نزدیک نمودن این تصاویر مجازی به تصاویر حقیقی و همچنین بالعکس راجع به موسیقی و چگونگی آن و تاثیر و لزوم آنها مسائل مورد تحقیق می‌باشد. و در نهایت این سوال مطرح خواهد شد که تاثیر و لزوم همراهی موسیقی و تصویر برای سرعت و کیفیت در انتقال پیام به مخاطب، چیست؟ و چگونه به دست می‌آید؟

۲-۱. هدفهای تحقیق

از اهداف این پژوهش شناخت هماهنگی موسیقی و تصویر، و چگونگی اجرای آن است همچنین شناخت تاثیر متقابل موسیقی و تصویر بر هم و نیز سرعت درک مخاطب از هماهنگی موسیقی و تصویر مورد بررسی می‌باشد.

۳-۱. اهمیت موضوع و انگیزش انتخاب آن

با توجه به گسترش ارتباطات تصویری، سرعت انتقال مفهوم تصویر از اهمیت خاصی برای انتقال پیام تصویری برخوردار است. یکی از عوامل یاری‌رسان به ارتباط مفهوم تصویر و درک آن، موسیقی است، که رسیدن به این نتیجه انگیزه اصلی تدوین این رساله بود.

۴-۱. سئوالات و فرضیه های تحقیق

یک تصویر بدون همراهی موسیقی تا چه اندازه تاثیرگذار است؟

استفاده از موسیقی تا چه اندازه یاری‌رسان تصویر است؟

انتخاب موسیقی بر چه اساسی با ریتم تصویر مناسب است؟

- فرضیه این است که :

نقش موسیقی و هماهنگی آن با تصویر را می توان عامل تاثیر گذاری دانستکه تاثیر و لزوم همراهی موسیقی و تصویر جهت سرعت بخشیدن در انتقال پیام به مخاطب و ارتقا کیفیت این ارتباط ضروری مینمایدو با آزمودن و مقایسه در برقراری ارتباط و میزان اثرگذاری بر مخاطب در همراهی تصویر و موسیقی و دیگری بدون اعمال ارتباط میان موسیقی و تصویر به اثبات یا رد فرضیه می پردازد .

۵-۱. چهار چوب نظری تحقیق

این تحقیق به بررسی ماهیت تصویر از نظر فرم و فضا و رنگ و پیام تصویری و انتباق آن با موسیقی لازم برای آن تصویر میپردازد و با ارائه شواهد اثبات فرضیه ی تحقیق را مورد ارزیابی قرار میدهد.

۱-۶. تعاریف و واژه‌های کلیدی

ارتباط (Communication) انتقال یک محرک از یک فرد یا منبع به فرد پیام‌گیر به منظور تغییر رفتار او.

موسیقی (Music) هنر بیان احساسات به وسیله‌ی آواهاست که مهم‌ترین عوامل آن صدا و ریتم هستند.

تصویر (Image) آنچه در آینه یا آنچه با فرآیندهایی بازنمایی مشابه آینه، بازتاب می‌یابد.

رنگ (Color) واکنش ادراکی انسان به طول موج‌های متفاوت نوری که با گیرنده‌های نور درون شبکیه چشم تماس یافته است.

گرافیک (Graphic) فن و هنر استفاده از مبانی، به منظور ترکیب نوشتار و تصویر و نهایتاً انتقال پیام.

۱-۷. روش تحقیق

تحلیلی است و در پاره‌ای از مباحث به تحلیل داده‌ها می‌پردازد.

۱-۸. جامعه و حجم نمونه

جامعه مصرفی (عام)، جامعه فرهنگی (جامعه متخصصین)

۱-۹. محدودیت‌ها و مشکلات تحقیق

فقر منابع مکتوب و چاپی بویژه در حوزه ترجمه تخصصی متون لاتین در مورد موضوع مورد پژوهش، همچنین عدم وجود مشاوره فنی و تکنیکی در هماهنگی موسیقی و تصویر همچنین شناخت تاثیر متقابل موسیقی و تصویر بر هم از محدودیتها و مشکلات در تحقیق بر این دو حوزه (موسیقی و تصویر) بوده است.

فصل دوم

تأثیرگذاری تصویر

۱-۲. تصویر و مفاهیم آن

۱-۱-۲. تصویر چیست؟

تصویر اشیاء و پدیده‌ها در ادراک حسی و حافظه تصویری یا دیداری سبب بازشناسی محیط پیرامون می‌شود و در فرآیند شناخت، نقش بسیار مهمی دارد. از سوی دیگر تصویر ذهنی در غیاب اشیاء و یا پدیده‌ها، در ذهن حضور دارند و در فعالیت‌های روانی، تخیل و عواطف، بیشترین سهم را ایفاء می‌کنند.

خواب دیدن، فعالیت‌گرینشی پیچیده و ناخودآگاه ذهن در یادآوری و رویت دوباره تصویرها و تنظیم یا بازنمایی دلخواه آنهاست. معمولاً خواب را با احساس دیدن توصیف می‌کنند؛ یادآوری یا تجسم تصویرهای مشاهده شده پیشین، بخصوص یادآوری صحنه‌های تائرانگیز؛ مهیج، مضمئنکننده، تکان‌دهنده یا دوست‌داشتنی شیرین؛ لطیف و پر مهر در بسیاری موارد موجب ظهور مجدد همان واکنشها، عواطف و احساسات می‌شود که در نخستین مواجهه پدید آمده‌است. بسیاری از بیماری‌های روانی با دیدن تصاویر همراه است.

توهم تصویری بیمارگونه با مشاهده تصویرهای ذهنی هولناک و دلهره آور، آغاز می‌شود و آشفتگی‌ها و اختلالات خفیف یا شدید «سیستم عصبی» [۱] و تفکر ایجاد می‌گردد.

داروها و مواد توهم‌زا نیز با هجوم تصاویر در ذهن مصرف‌کننده رابطه او با واقعیت محیط اطراف خود را ضعیف یا قطع می‌کند. تخیل، تصور و تجسم که در آفرینندگی هنری نقش بسیار حساسی دارند، اساساً با بازنمایی پیوسته‌اند. طرح اولیه هنرمندان اغلب به صورت تصویری در ذهنشان مجسم

می‌شود. بسیاری از هنرمندان یا حتی دانشمندان گزارش داده‌اند که تمام اثر یا نظریه خود را بطور کامل در رویاها و یا در تخیلات‌شان دیده‌اند و سپس زمان درازی را برای پرداختن دقیق به جزئیات یا محاسبات لازم، سپری کرده‌اند.

منشاء هنر در سیر تکامل جوامع بشری را بدلیل نقاشیها و اشکال منقوش در غارهای متعدد سراسر جهان به دوره‌های غارنشینی انسان‌های ماقبل تاریخ نسبت می‌دهند. در ارزیابی این نکته باید اذعان کرد که «تصویر» نخستین ابزار قدرتمند ارتباطی میان انسان و موجودات بوده است. این ابزار ارتباطی در شکل تکامل یافته‌تر خود به (خط تصویری) یا (تصویرنگاری) انجامیده است که در تکامل جوامع بشری و انتقال تجربه و اندیشه، بسیار حائز اهمیت بوده است. اندیشه ثبت و انتقال اطلاعات از طریق سمبل‌های تصویری برای پدیده‌هایی که از مهمترین ابداعات بشر جهت ارتباطات انسانی به شمار می‌رود. این ابداع، تصویر را رسانه‌ای جهت انتقال اندیشه از ذهن فردی به فرد دیگر قرار داد. ساختارشکلی این رسانه‌ها در طول تاریخ طی مراحل مختلفی دچار دگرگونی شده و حاصل این تغییرات منجر به شکل‌گیری نظام الفبائی به عنوان انتزاعی‌ترین ساختارفرمی، برای انتقال گسترده‌ترین واژه‌های زبان و اندیشه انسان امروزی شده است. بررسی ساختار فرمی رسانه نوشتار از این رو حائز اهمیت است که توانسته بر شکل‌گیری افکار در ذهن بشر اثر بگذارد.

